

Równocześnie Rosjanie przekroczyli już polską granicę z 1939 r., a p.n. odcinek również może jeszcze przynieść Niemcom przykre niespodzianki. Z tą ofensywą ros. zbiega się ofensywa lotnicza sojuszników na zachodzie, mająca również i bezpośrednie znaczenie dla frontu ros., zważywszy, że przez Berlin, który był jednym z głównych obiektów nalotów, przebiegają główne linie kolejowe ze wschodu na zachód, zaopatrujący front wschodni. Charakterystyczny jest posępny ton niem. wypowiedzi na temat powagi sytuacji, zmierzający widocznie, podobnie, jak swego czasu po klęsce pod Stalingradem, do pobudzenia społeczeństwa niem. do jeszcze większej oporności. Charakterystycznym było zwłaszcza przemówienie radiowe jednego z wojskowych niem., porównującego Berlin do miast ros., bombardowanych przez Niemców. Dla obecnych nastrojów niem. charakterystycznym był również dokum. t. znaleziony przy jednym z żołnierzy, wziętych do niewoli we Włoszech w dniu 23 grudnia ub.r. Był to dziennik zawierający zapiski wrażeń, poczynawszy od września. Pierwsza notatka, pochodząca z września, gdy ów żołnierz, jako nowozaciągnięty rekrut przybył na front włoski, zawiera wyrazy entuzjazmu dla Fühlera i dumy z możliwości walczenia w oddziale grenadierów. Z końcem listopada ton się zmienił. Autor stwierdza, że ciągły odwrót staje się nie do wytrzymania. W grudniu żołnierz notuje: "pragnąłbym być Anglikiem". Z końcem grudnia stwierdza żałośnie, że załamali się wszystkie podstawy jego wiary i nie może znieść bestialstwa niem. armii. Tysiące ludzi czeka z utęsknieniem na to, by się nareszcie załamała.

"Dlaczego urodziłem się Niemcem" ?

Przy czytaniu tego dokumentu niesposób wstrzymać się od refleksji, że wstyd z powodu barbarzyństw niem. ogarnął żołnierza dopiero wtedy,